همشهری شهرنگار

دوشنبه ۳ شهریور ۱۴۰۴ • ۱ ربیع‌الاول ۱۴۴۷ • سال سی‌وسوم • شماره ۹۴۷۱

HAMSHAHRI • ISSN 1735-6386 • Vol.33 • No.9471 • MON • AUG.25 • 2025

ناگفته‌های قطعه ۴۲

روایت محمدجواد تاجیک از فعالیت شبانه‌روزی سازمان بهشت زهرا(س) در ساخت قطعه ۴۲

[عکس: همشهری/ رضا نورالله]

۲۴۸
شهید جنگ ۱۲روزه در بهشت زهرای تهران به خاک سپرده شدند.

گزارش

پریسا نوری | روزنامه‌نگار | بهشت زهرا(س) این روزها میزبان ۲۴۸شهیدی است که در جنگ تحمیلی ۱۲روزه مظلومانه به شهادت رسیدند. تطهیر پیکر شهدا، شناسایی و تشخیص پیکرها، آماده‌کردن یکی از قطعات قدیمی برای خاکسپاری و برگزاری مراسم تشییع و تدفین در شأن شهدا بخشی از فعالیت‌هایی است که در بحبوحه روزهای جنگ در سازمان بهشت زهرا(س) انجام و موجب شد مدیران و دست‌اندرکاران این سازمان ۲۰شبانه‌روز از بهشت زهرا خارج نشوند. در پس هریک از این اقدامات، روایت‌های بی‌شماری از جنس ایثار، همبستگی، همدلی و همراهی نهفته است. با محمدجواد تاجیک، مدیرعامل سازمان بهشت زهرا(س) بخشی از روایت‌ها را مرور می‌کنیم.

۳مأموریت اصلی

در جریان جنگ تحمیلی ۳دسته کار انجام دادیم. بخش اول آماده‌سازی و انتقال شهدا بود، به این صورت که متوفیان از محل شهادت به بهشت زهرا(س)، پزشکی قانونی یا معراج انتقال داده می‌شدند و پس از انجام مراحل تطهیر، آنها را برای تدفین به محل‌های تعیین‌شده منتقل می‌کردیم. این روند در طول سال برای متوفیان دیگر هم انجام می‌شد، اما در جریان جنگ شدت و حساسیت بیشتری داشت. بخش دوم فرایند شناسایی و وداع با شهدا بود و بخش سوم تشییع و تدفین شهدا که به شکلی دقیق‌تر، گسترده‌تر و متمرکزتر در مجموعه‌ها و قطعات ویژه انجام دادیم.

راه‌اندازی مرکز معراج شهدا

در فرایند شناسایی و وداع با شهدا با وجود اینکه مسئولیت ذاتی بهشت زهرا(س) نبود، اما در شرایط حساس جنگی آن را به‌عنوان تکلیفی بر خود فرض کردیم و با همکاری برخی نهادها ازجمله سپاه، مرکز معراج شهدا را تأسیس و فعال کردیم. این مجموعه به فرایند شناسایی شهدا، آماده‌سازی تابوت و تسهیل وداع خانواده‌ها با عزیزانشان می‌پرداخت.

جلسه فوری ساعت ۴:۳۰ صبح

از بدو شروع جنگ، به‌سرعت وارد عمل شدیم و ساعت ۴ونیم صبح جلسه‌ای برای مدیریت بهتر امور برگزار کردیم. تصمیمات خوبی هم گرفته شد، ازجمله اینکه هیچ‌یک از مسئولان سازمان در آن شرایط جنگی محل خدمت خود را ترک نکنند تا امکان خدمت‌رسانی بهتر فراهم شود. با وجود سختی‌ها بیش از ۲۰روز کارکنان ما به‌طور مداوم در بهشت زهرا(س) حضور داشتند.

آماده‌سازی قطعه ۴۲ و فعال‌سازی معراج شهدا

در گلزار شهدای بهشت زهرا(س) فضای کافی برای دفن انبوه شهدا وجود نداشت؛ ازاین‌رو تصمیم گرفتیم قطعه ۴۲ را که از سال ۱۳۵۷ تقریباً بی‌استفاده و متروکه بود، بازسازی و آماده کنیم. این قطعه با همکاری بنیاد شهید و سایر نهادهای ذیربط در کمترین زمان ممکن آماده و نمادی از شهدای مبارزه با رژیم صهیونیستی شد. همچنین با توجه به آمادگی قبلی معراج که با همکاری سپاه ایجاد شده بود، تصمیم گرفتیم این مرکز را فعال و امکانات لازم برای شناسایی و آماده‌سازی شهدا را در تهران متمرکز کنیم.

نتایج و اهمیت اقدامات

اقدامات سریع و هماهنگ ما، علاوه بر تسهیل کار خانواده‌های شهدا در شرایط سخت جنگ، باعث شد بار معنوی و اجرایی این مسئولیت سنگین از دوش مردم و دولت برداشته شود و نارضایتی‌ها به حداقل برسد؛ به‌ویژه اینکه از همان ساعت‌های اولیه جنگ این سازوکار به‌صورت منظم و مستمر شکل گرفت و زمینه نظم‌بخشی به امور و احترام هرچه بیشتر به مقام شامخ شهدای عزیز را فراهم کرد.

۲۴۰
شهید جنگ تحمیلی اخیر در سایر محدوده‌ها جز بهشت زهرا(س) تدفین شده‌اند.

خدمات‌رسانی به خانواده‌ها

در تلاش بودیم که کوچک‌ترین ناراحتی برای خانواده‌ها به‌وجود نیاید و تمام‌وکمال برای آنها نوکری کنیم. به همین دلیل به خانواده‌ها گفتیم که نیازی نیست چیزی برای پذیرایی پیش‌بینی کنند؛ هر چیزی لازم باشد خودمان می‌آوریم. از صبح تا غروب، ۲ایستگاه صلواتی فعال بود و آب و شربت به همه حاضران تقدیم می‌شد. همچنین اگر خانواده‌ای مهمان داشت و کار به ظهر می‌کشید، تلاش می‌شد که از ساندویچ گرفته تا غذای گرم به تعداد افراد حاضر پذیرایی شود. گاهی در سوله مجموعه معراج شهدا که محل حضور خانواده‌ها بود، سفره پهن می‌کردیم و همه کسانی که آنجا بودند، پذیرایی می‌شدند.

تجانس شهدا و آرامش بازماندگان

تلاش کردیم تجانس شهدا را لحاظ کنیم؛ مثلاً شهدای هوافضا کنار هم و شهدای اطلاعات کنار هم دفن شدند. خانواده‌ها هم عکس‌های مطلوب خود را پوستر کرده بودند. این اقدامات باعث شد که خانواده‌ها در این شرایط سخت احساس آرامش بیشتری داشته باشند.

تعداد شهدا و محل تدفین

درمجموع ۲۴۰شهید در خارج از بهشت زهرا(س) به خاک سپرده شدند، ۲۴۸شهید هم در بهشت زهرا(س) تدفین کردیم که عمده این شهدا در قطعه ۴۲ دفن شده‌اند؛ اما استثنائاتی نیز وجود داشت و برخی در سایر قطعات دفن شدند. به‌عنوان مثال، فرماندهانی چون شهید غلامرضا محرابی، مهدی ربانی و... در قطعات دیگر دفن شدند.

استثناها و درخواست‌های خانواده‌ها

برخی از شهدا به‌دلیل وصیت خودشان در قطعات مختلف دفن شدند. برای مثال، شهید محمد باقری براساس وصیت شان در قطعه ۲۴ دفن شد. همچنین تعدادی از شهدا به درخواست خانواده‌هایشان در کنار قبور اعضای خانواده‌شان دفن شدند. این موضوع نشان‌دهنده اهمیت احترام به خواسته‌های خانواده‌هاست.

حضور مردم و تکریم شهدای جدید

با تدفین این شهدا، حضور مردم در گلزار شهدای بهشت زهرا(س) افزایش چشمگیری داشته است. این موضوع نشان‌دهنده اهمیت تکریم شهدای جدید برای مردم و خانواده‌های آنهاست. بسیاری از افرادی که سال‌ها به زیارت شهدا نمی‌آمدند، اکنون برای احترام به یاد آنها و خانواده‌هایشان به بهشت زهرا مراجعه می‌کنند.

تسلیم نشدیم

اگرچه در روزهای ابتدایی مشکلاتی وجود داشت، اما تلاش ما این بود که تسلیم نشویم و به بهترین نحو ممکن به خانواده‌ها خدمت کنیم. ما متعهد هستیم که تمامی شرایط را برای راحتی خانواده‌ها فراهم و هرگونه مشکل را با دقت بررسی کنیم. این اقدامات نه‌تنها به تسکین خانواده‌ها کمک می‌کند، بلکه نشان‌دهنده احترام جامعه به شهدای عزیز است.

برگزاری تشییع باشکوه

سعی کردیم تشییع را باشکوه برگزار کنیم؛ از ماشین حمل پیکر تا مداح و نوشته‌های روی تابوت، همه‌چیز با دقت انتخاب می‌شد. همچنین چون شهدا با فاصله‌های زمانی مختلفی انتقال داده می‌شدند، نمی‌توانستیم آنها را به‌ترتیب دفن کنیم. نمازخواندن، تشییع و تدفین هرکدام زمان خاص خود را می‌طلبید. بنابراین دفن شهدا را با فاصله انجام دادیم تا تجمع خانواده‌ها را آزار ندهد.

فراهم‌کردن امکانات جانبی

در قطعه ۴۲ امکانات جانبی تا حد توان فراهم شد. سایبانی که از روز اول نصب کردیم، کمک‌حال خانواده‌ها بود تا زیر آفتاب نمانند. همچنین دستگاه‌های خنک‌کننده و پنکه‌ها برای ایجاد فضایی مطلوب‌تر درنظر گرفته شد. از روز سوم ویدئو وال گذاشتیم تا خانواده‌ها بدانند شهیدشان کجاست و فهرست شهدای آن روز را در اختیارشان قرار می‌دادیم.

تسهیل شرایط در بحران

در شرایط بحران تلاش کردیم که خانواده‌ها کمترین دغدغه را داشته باشند؛ حتی در شرایطی که بمباران و موشک‌باران ادامه داشت، گفتیم خانواده‌ها تنها به یک جا مراجعه کنند. سیستم صوت و مداح هم برای هر مراسمی که خانواده‌ها اراده می‌کردند، فراهم بود.

در بازدید علیرضا زاکانی از پروژه‌های در آستانه بهره‌برداری مترو چه گذشت؟

بازدید شهردار از پروژه‌های مترو

با افتتاح ۴ایستگاه در ماه‌های پیش رو، پرونده بخش اصلی خطوط هفت‌گانه شبکه متروی تهران بسته می‌شود

صفحه ۱۵

«قهرمان شهر ۴» متفاوت با ۳دوره قبلی درحال برگزاری است

ورزشگاهی به‌وسعت تهران

۳۵۲
محله تهران در قالب قهرمان شهر ۴ با یکدیگر رقابت می‌کنند

۶۶
گروه ۶نفره هرروز در ۶۶نقطه عمومی از شهر مسابقه ورزشی برگزار می‌کنند

صفحه ۱۴

بازطراحی ایستگاه‌ها برای افزایش دسترسی شهروندان به حمل و نقل عمومی در تهران

ایستگاه‌های اتوبوس جابه‌جا می‌شوند

احمد قیومی: خطوطی که کارکرد خود را از دست داده‌اند مورد بازبینی قرار می‌گیرند

صفحه ۱۵

قاب

سفری عاشقانه از تهران تا مشهد

همزمان با سالروز شهادت ثامن‌الحجج علی‌بن‌موسی‌الرضا(ع)، میدان‌های شلوغ پایتخت به صحن‌ها و رواق‌های بارگاه امام هشتم در مشهد مقدس پیوند خورد و سازمان زیباسازی شهرداری تهران با نگاهی متفاوت خلاقانه به امام رئوف سلام داد. در قالب طرحی فرهنگی و معنوی با عنوان «فاصله تا مشهد»، تصاویری در میادین اصلی شهر اکران شد که هر میدان تهران را به یکی از صحن‌ها و رواق‌های بارگاه نورانی امام هشتم پیوند زد.

- براساس این اکران نمادین، فاصله «میدان جمهوری تا صحن جمهوری» ۹۰۰کیلومتر «میدان امام‌خمینی(ره) تا رواق امام خمینی(ره)» ۹۰۱کیلومتر، «میدان آزادی تا صحن آزادی» ۹۰۲کیلومتر، «میدان انقلاب تا صحن انقلاب» ۸۹۹کیلومتر و «میدان قدس تا صحن قدس» ۹۱۲کیلومتر تعیین شد.
- فاصله‌های کیلومتری، به یادآوری سفری دلنشین از عشق و ارادت تبدیل شد.
- هدف از اجرای این طرح، بازتاب پیوند قلبی مردم با امام رئوف و بازنمایی مسیر عشق و ارادت از پایتخت تا مشهد مقدس است.
- از میدان جمهوری تا صحن جمهوری، از میدان آزادی تا صحن آزادی و... پیوندهای معنوی به تصویر کشیده شد.